

(๒๗) คดี แปลงมะละกอ จีเอ็มโอ

กลุ่มคดี สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย

คำพิพากษา ศาลปกครองกลาง

คดีหมายเลขดำที่ ๑๘๙๐/๒๕๔๙

คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๔๕/๒๕๕๑

ประเภทคดี ปกครอง

คู่ความ มูลนิธิเพื่อสันติภาพสีเขียว (กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ผู้ฟ้องคดี
กรมวิชาการเกษตร ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ มาตรา ๘, มาตรา ๑๗

- พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๗

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีฟ้องสรุปได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้อนุญาตให้นักวิจัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองนำเข้าเนื้อเยื่อและต้นกล้าของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมต้านทานโรคใบด่างวงแหวน ซึ่งเป็นสิ่งต้องห้ามตาม พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ เพื่อทำการปลูกทดลองและวิจัยในห้องปฏิบัติการหรือในสภาพโรงเรือนที่ปิดมิดชิด ต่อมานักวิจัยของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการทดลองเพาะปลูกมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม ในพื้นที่เปิดสภาพธรรมชาติไร่นา ใกล้เคียงกับบริเวณที่มีการปลูกมะละกอพันธุ์ปกติ โดยไม่มีสิ่งป้องกันพาหะ ทำให้เกิดการผสมข้ามพันธุ์ของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมไปยังมะละกอพันธุ์ปกติ และได้มีการจ่ายแจกเมล็ดพันธุ์มะละกอที่ปนเปื้อนสารตัดต่อสารพันธุกรรมให้แก่ประชาชนทั่วไป ทั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ในการควบคุมพืชตัดต่อสารพันธุกรรม เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ให้แก่ประชาชน ทำให้มะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม

แพร่กระจายไปสู่แปลงของเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม อาจเกิดการข้ามสายพันธุ์และกระทบต่อ หลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจควบคุมได้ การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็น การละเลยต่อหน้าที่ในการกำหนดมาตรการควบคุมตรวจสอบการทดลองปลูกมะละกอตัดต่อสาร พันธุกรรม ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ทดลองปลูกมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในสถานที่ เปิด และให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตรวจสอบและกำหนดมาตรการควบคุมการแพร่กระจายของมะละกอ ตัดต่อสารพันธุกรรมในแปลงเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า เมื่อพิจารณาจากใบอนุญาตนำเข้าเนื้อเยื่อและต้นกล้า มะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม เห็นว่าทำใบอนุญาตนได้มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้นำเข้าต้องปฏิบัติ โดย ต้องทำการทดลองในห้องปฏิบัติการหรือในสภาพโรงเรือนที่ปิดมิดชิด ต้องยินยอมให้คณะทำงาน ตรวจสอบความปลอดภัยทางชีวภาพเข้าตรวจสอบวิเคราะห์ความปลอดภัย ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำ ของคณะทำงานเพื่อป้องกันอันตรายและการระบาดของศัตรูพืชอันอาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติการทดลอง สำหรับการทดลองปลูกในแปลงทดลองซึ่งเป็นการทดลองขั้นที่สองนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้กำหนดให้ต้อง ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพด้านการเกษตรและได้รับอนุญาตจาก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก่อน และการปลูกทดลองขั้นที่ ๓ ในสภาพไร่ ก็จะต้องผ่านการทดลองขั้นที่ ๑ และที่ ๒ ก่อน กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้กำหนดมาตรการสำหรับให้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีนำไปปฏิบัติ ในการวิจัยทดลอง เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมไปสู่สิ่งแวดล้อมแล้ว ประกอบกับผลการตรวจสอบโรงเรือนห้องทดลองโดยคณะทำงานตรวจสอบความปลอดภัยทางชีวภาพ ภาคสนามของพืชตระกูลแตงและมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม พบว่ามีสภาพและมาตรการกำกับดูแล การทดลองที่เหมาะสมรัดกุมและเข้มงวดแล้ว จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนดแต่ประการใด

สำหรับในประเด็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองละเลยต่อหน้าที่ไม่ตรวจสอบและทำลาย มะละกอที่ได้รับการตัดต่อสารพันธุกรรมที่ปนเปื้อนในไร่นาของเกษตรกรหรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อมีการ ร้องเรียนให้หยุดการทดลองเพาะปลูกมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในพื้นที่เปิด ให้หยุดการแจกจ่าย เมล็ดพันธุ์และต้นกล้า และมีข่าวการแพร่กระจายของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมสู่สิ่งแวดล้อม ผู้ถูก ฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งหยุดแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์หรือต้นกล้ามะละกอ มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวน กรณีเมล็ดพันธุ์หรือต้นกล้าที่จำหน่ายให้เกษตรกรเป็นมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม มีคำสั่งให้เก็บ ตัวอย่างมะละกอจากพื้นที่ที่มีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกร เมื่อพบว่ามิใช่มะละกอที่ได้รับการตัดต่อ สารพันธุกรรม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ออกประกาศกำหนดพื้นที่ที่ตรวจพบให้เป็นเขตควบคุมศัตรูพืช ให้ ทำลายมะละกอในแปลงดังกล่าวด้วยวิธีฝังกลบและจ่ายค่าชดเชย เมื่อทำลายหมดแล้วจึงออกประกาศ เพิกถอนเขตควบคุมศัตรูพืช นอกจากนั้นในช่วงระหว่างปี ๒๕๔๗-๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ทำการ ตรวจสอบมะละกอในแหล่งจำหน่ายที่สำคัญ และในแปลงเกษตรกรพื้นที่ต่างๆที่มีความเสี่ยง แต่ไม่พบว่า มีมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม จึงเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจสอบการ แพร่กระจายของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในแปลงเกษตรกรอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อันถือได้ว่าผู้ ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ กำหนดไว้ ไม่มีเหตุที่ศาล

จะสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินการตรวจสอบมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมซ้ำในแปลงของเกษตรกร
อีก

ผลของคำพิพากษา : ยกฟ้อง